

ผลของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตราย
จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
EFFECTS OF HEALTH RISK COMMUNICATION PROGRAM ON PROTECTION
MOTIVATION TO PREVENT HARM FROM PESTICIDES USING AMONG
FARMERS IN NONG HONG DISTRICT, BURI RAM PROVINCE

ณัฐวุฒิ กกกระโทก

NATHAWUT KOKKRATHOK

พุดิพงษ์ สัตยวงศ์ทิพย์

BHUDDHIPONG SATAYAVONGTHIP

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

นครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในเขตตำบลไทยสามัคคีเป็นกลุ่มทดลอง และตำบลห้วยหินเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ โดยยึดหลักการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มละ 30 คน ด้วยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง แบบจับฉลากเลือก 1 หมู่บ้านต่อหนึ่งตำบล และครัวเรือนละ 1 คน รวม 60 คน ใช้แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยง แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง เลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78, 0.79, 0.82, 0.78 และ 0.80 ตามลำดับ และโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงของอันตรายที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : โปรแกรมสื่อสารความเสี่ยง, แรงจูงใจเพื่อป้องกันโรค, สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ABSTRACT

The experimental group is farmers in Thai Samakkhi Sub-district and the controlled group is farmers in Huai Hin Sub-district. Using principles to determine samples of quasi-experimental research, 30 people per group. Selection of specific sample groups, draw 1 village per 1 sub-district, 1 person per household, total of 60 people. The research tool was a knowledge test, the perceived seriousness, the perceived risks, self-efficacy expectancy on pesticides using, expectancy on responding effectiveness for self-care behaviors, and self-care behaviors from pesticides using. Selecting questions that have IOC values from 0.5 up, with reliability values of 0.78, 0.79, 0.82, 0.78 and 0.80 respectively. And the health risk communication program. The data collection tool was a questionnaire and knowledge test. Data was analyzed by frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, and t-test.

Results of the study showed that the post-test scores of the experimental group were statistically significantly higher than the pre-test scores and the post-test scores of the controlled group on the knowledge about pesticides using, the perceived seriousness of the dangers from pesticides using, the perceived risks of diseases from pesticides using, self-efficacy expectancy on pesticides using, expectancy on responding effectiveness for self-care behaviors from pesticides using, and self-care behaviors from pesticides using ($p < 0.05$).

Keywords : Risk communication, Protection motivation, Pesticides

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในอดีตเกษตรกรทำการเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ต่อมาระบบการเกษตรในประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นระบบการผลิตในเชิงธุรกิจเพื่อการค้า ทำให้มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงานคนและสัตว์ มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรชนิดต่าง ๆ มากมาย (อานัฐ ตันโช, 2551, น. 1) จากรายงานปริมาณการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในปี 2556 มีปริมาณการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงที่สุดมากถึง 172,826 ตัน คิดเป็นมูลค่า 24,416 ล้านบาท แบ่งเป็นสารเคมีกำจัดวัชพืช 137,049 ตัน สารเคมีกำจัดแมลง 21,485 ตัน และสารเคมีป้องกันและกำจัดโรคพืช 10,350 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559, ออนไลน์)

จากรายงานสถานการณ์และผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบว่า สารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่วนใหญ่มีผลต่อสุขภาพทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง และจากข้อมูลการตรวจพบสารตกค้างในผลผลิตเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับสุขภาพของทั้งเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ซึ่งมีแนวโน้มความเสี่ยงรุนแรงมากขึ้นโดยมีผู้ป่วยและมีผู้เสียชีวิตจากการได้รับสารพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี (สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2556, น. 689)

จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานการจัดบริการอาชีวอนามัย (คลินิกสุขภาพเกษตรกร) ให้กับแรงงานในชุมชน เพื่อส่งให้กับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคและสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ในการสรุปสถานการณ์ความเสี่ยงจากการทำงานของเกษตรกรซึ่งพบว่าเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงและสูงมาก ร้อยละ 31.22 นอกจากนั้นผลการตรวจคัดกรองระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสยังอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัย ร้อยละ 23.03 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2559, ไม่มีเลขหน้า)

อำเภอหนองหงส์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมากถึง 229.87 ตารางกิโลเมตร (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์, 2559, ออนไลน์) มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลากหลายชนิด โดยเฉพาะสารเคมีกำจัดวัชพืชจำพวกพาราควอต ไกลโฟเซต สารเคมีกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต กลุ่มคาร์บาเมต และกลุ่มสารประกอบอินทรีย์ (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์, 2559, ไม่มีเลขหน้า) จากผลการตรวจหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการวัดระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในปี 2559 พบว่า เกษตรกรมีผลเลือดอยู่ในเกณฑ์เสี่ยงและไม่ปลอดภัย ร้อยละ 17.73 (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหงส์, 2559, ไม่มีเลขหน้า) และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรยังขาดความรู้และความตระหนักในการดูแลตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่รับรู้ถึงความรุนแรงและโอกาสเสี่ยงต่อภัยอันตรายที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ยังมีความเชื่ออีกว่าโรคร้ายที่เกิดขึ้นไม่ใช่สาเหตุมาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกิดความตระหนักและเกิดแรงจูงใจในการลดพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลดความรุนแรงของโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลดโอกาสเสี่ยงต่ออันตรายของโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรค (Protection motivation theory) ของ Roger (1983, pp. 153-176.) ซึ่งเคยนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาของ วีระศักดิ์ ศรีเหล่า และคณะ (2556, น. 112-122) ในการศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีดังกล่าวสามารถสร้างการรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสเสี่ยง ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกรได้ ร่วมกับแนวคิดการสื่อสารความเสี่ยง (Health risk communication) ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2552, น. 10-23) ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ เปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
2. การรับรู้ความรุนแรงของของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
3. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
4. ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
5. ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
6. พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร

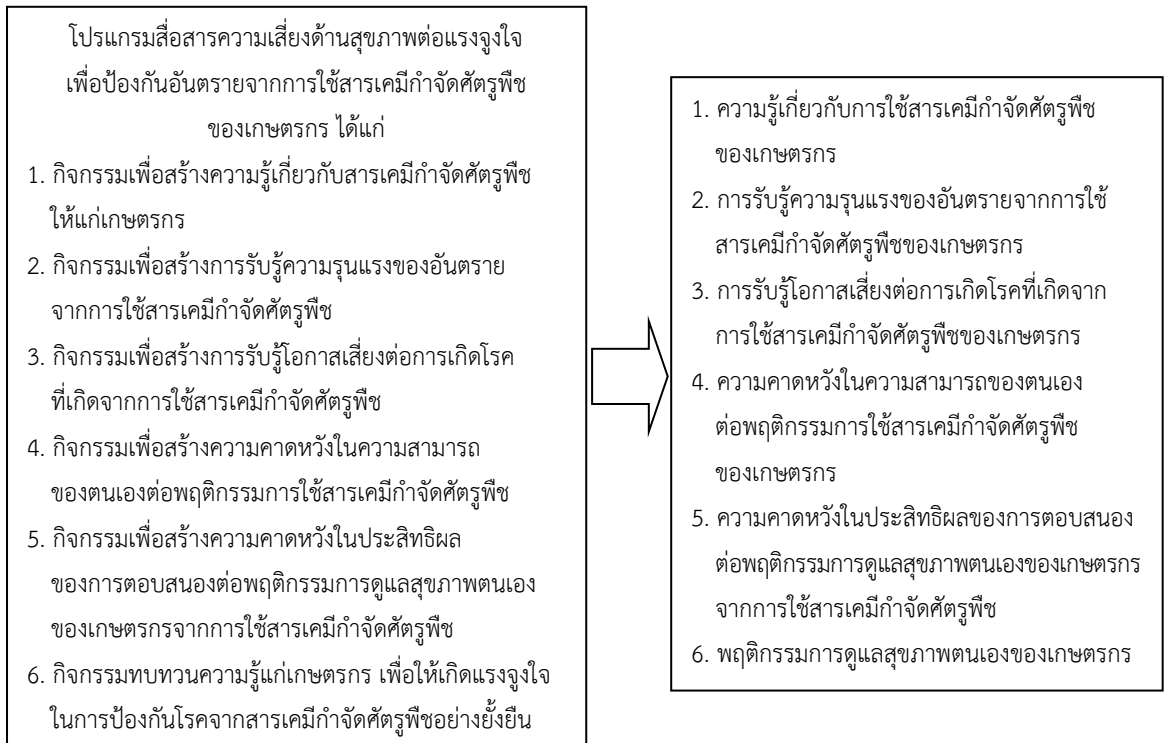
ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้โปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
2. ได้แนวทางทางในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างปลอดภัยให้กับเกษตรกร และยังเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพให้กับชุมชน และหน่วยงานสาธารณสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในเขตอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5,686 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์, 2559, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในเขตตำบลไทยสามัคคี และตำบลห้วยหิน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยให้ตำบลไทยสามัคคีเป็นกลุ่มทดลอง และตำบลห้วยหินเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดโดยยึดหลักการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่พอเหมาะของการวิจัยแบบกึ่งทดลอง คือ อย่างน้อยที่สุดควรมีกลุ่มละ 30 คน (Polit & Beck, 2004, unpagged) โดยทำการจับฉลากเลือกหมู่บ้านมา 1 หมู่บ้านต่อหนึ่งตำบล และเลือกเกษตรกรที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ยินดีเข้าร่วมโครงการ ครัวเรือนละ 1 คน ได้ตำบลละ 30 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 60 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีลักษณะทางด้านประชากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์และการประกอบอาชีพที่คล้ายกัน ดังนี้

1. มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมโดยการปลูกข้าว
2. มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สามารถเขียนหนังสือและอ่านหนังสือได้
3. ประกอบอาชีพโดยมีการนำสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมาใช้
4. เป็นผู้ใช้และปฏิบัติหน้าที่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
5. เป็นบุคคลที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตราย

จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวนครั้งที่ปลูกข้าวต่อปี ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก การเป็นเจ้าของที่ดินของการเพาะปลูก ประเภทรายการเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่นำมาใช้ ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความถี่ของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเหตุผลในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลักษณะคำถามเป็นเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือก ได้แก่ ใช่ ไม่แน่ใจ และไม่ใช้ จำนวน 10 ข้อ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่แน่ใจได้ 0 คะแนน การแปลผลคะแนนเป็นแบบอิงเกณฑ์ 3 ระดับ ตามรูปแบบของ Bloom (1975, p. 47) ส่วนแบบสอบถามการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่แน่ใจ จำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือก ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ การแปลผลคะแนนพิจารณาผลตามเกณฑ์ของ Best (1977, p. 174)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ประกอบไปด้วย การนำเสนอข้อมูลความรู้ด้านต่าง ๆ คู่มือเกษตรกรปลอดภัย นำเสนอสื่อวีดีโอ สื่อ Power Point การนำเสนอตัวแบบและการอภิปรายกลุ่มโดยจำแนกตามกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกร

กิจกรรมที่ 2 เพื่อสร้างการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

กิจกรรมที่ 3 เพื่อสร้างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

กิจกรรมที่ 4 เพื่อสร้างให้เกิดความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

กิจกรรมที่ 5 เพื่อสร้างให้เกิดความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กิจกรรมที่ 6 ทบทวนความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการป้องกันโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างยั่งยืน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดขอบเขตโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ และโปรแกรมให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้

สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร และโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี IOC (Index of item objective congruence) เลือกข้อคำถามที่ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ราย ในเขตตำบลเสาเดียว อำเภอนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสม่ำเสมอภายในด้วยวิธีการของ Kuder Richardson formula 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ส่วนแบบสอบถามด้านการรับรู้ความรุนแรงการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองและพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาค่า Conbach's alpha coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78, 0.79, 0.82, 0.78 และ 0.80 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ได้แก่

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลอง ในด้านการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองและพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ t-test for dependent

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในด้านการรับรู้ความรุนแรงของอันตราย การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง และพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ t-test for independent

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมในการวิจัย เลขที่ HE-010-2560 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2560 จากหน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผลการวิจัย

การศึกษามูลของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อแรงจูงใจเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ เปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการทดลอง ในด้านต่าง ๆ แสดงผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการทดลอง (กลุ่มละ 30 คน)

ด้าน	กลุ่ม	การทดลอง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{x}$
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	2	8	4.83
		หลัง	5	10	8.07
	เปรียบเทียบ	ก่อน	2	8	5.00
		หลัง	2	8	5.20
การรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	20	25	22.50
		หลัง	22	30	26.20
	เปรียบเทียบ	ก่อน	20	26	22.67
		หลัง	20	26	22.97
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	20	26	22.60
		หลัง	22	30	25.97
	เปรียบเทียบ	ก่อน	19	26	22.70
		หลัง	20	26	22.93
ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	18	25	21.63
		หลัง	21	30	25.83
	เปรียบเทียบ	ก่อน	18	26	21.80
		หลัง	18	26	21.90
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	21	26	23.17
		หลัง	21	30	25.67
	เปรียบเทียบ	ก่อน	21	26	23.17
		หลัง	21	26	23.27
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	ก่อน	19	24	21.73
		หลัง	21	30	25.40
	เปรียบเทียบ	ก่อน	19	25	22.10
		หลัง	19	26	22.20

จากตารางที่ 1 ภายหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกด้านสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้านเช่นกัน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลอง (กลุ่มละ 30 คน)

ด้าน	การทดลอง	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	4.83	1.51	-17.03	<0.00
	หลัง	8.07	1.36		
การรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	22.50	1.28	-11.12	<0.00
	หลัง	26.20	2.17		
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	22.60	1.59	-10.68	<0.00
	หลัง	25.97	2.28		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	21.63	1.99	-18.94	<0.00
	หลัง	25.83	2.45		
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	23.17	1.37	-10.93	<0.01
	หลัง	25.67	2.26		
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ก่อน	21.73	1.48	-8.33	<0.01
	หลัง	25.40	2.75		

P<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกด้านสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบหลังการทดลอง (กลุ่มละ 30 คน)

ด้าน	กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	8.07	1.36	7.69	<0.01
	เปรียบเทียบ	5.20	1.52		
การรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	26.20	2.17	6.68	<0.01
	เปรียบเทียบ	22.97	1.52		
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	25.97	2.28	5.84	<0.01
	เปรียบเทียบ	22.93	1.70		
ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	25.83	2.45	6.87	<0.01
	เปรียบเทียบ	21.90	1.95		
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรม	ทดลอง	25.67	2.26	5.05	<0.01
	เปรียบเทียบ	23.27	1.29		
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ทดลอง	25.40	2.75	5.43	<0.01
	เปรียบเทียบ	22.20	1.71		

P<0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประเภทของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการเก็บรักษาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างความรู้ให้แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรชนก เจริญสุข (2559, น. 91-101) พบว่า หลังการให้โปรแกรมฝึกอบรมความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเรื่องโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อาการและภาวะแทรกซ้อนของโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงด้านใจ ความรุนแรงด้านสังคม และความรุนแรงด้านเศรษฐกิจ โดยการนำเสนอด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ความรุนแรงของโรค ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรค กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างการรับรู้ความรุนแรงของอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ สอดคล้องกับ ขวัญธิดา ทองภูบาล (2555, น. 1-8) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรุนแรงจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

3. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเรื่องสาเหตุของการเกิดโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายในลักษณะต่าง ๆ การนำเสนอด้วยภาพสามมิติ และนำเสนอด้วยแบบที่ป่วยเป็นโรคจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเล่าถึงประสบการณ์ของอาการป่วยและสาเหตุที่ทำให้ต้องป่วย กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญธิดา ทองภูบาล (2555, น. 1-8) ที่พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากอันตรายของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

4. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของเกษตรกรที่ทำให้เกิดโรคจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช วิธีการที่ถูกต้องในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทางเลือกในการลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช วิธีการทำน้ำหมักสมุนไพรเพื่อลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และนำเสนอด้วยแบบที่เคยป่วยเป็นโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเล่าถึงประสบการณ์ในการดูแลตนเองให้หายป่วยจากโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างความคาดหวังในความสามารถของตนเอง

ต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ ศรีเหล่า และคณะ (2557, น. 112-122) ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองสูงกว่า ก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

5. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและสูงกว่าก่อนเข้าร่วม การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเรื่องผลดีที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และเศรษฐกิจหากลดใช้สารเคมี กำจัดศัตรูพืช ประโยชน์ของทางเลือกอื่น ๆ ที่สามารถทดแทนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยการนำเสนอด้วยสื่อภาพ และวีดีโอ กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ของเกษตรกรจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ ศรีเหล่า และคณะ (2556, น. 112-122) ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองสูงกว่า ก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

6. หลังเข้าร่วมการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร สูงกว่า กลุ่มเปรียบเทียบและสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ได้รับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้เห็นภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงอาการ ภาวะแทรกซ้อน และความรุนแรงของโรคที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงด้านจิตใจ ความรุนแรงด้านสังคม และความรุนแรงด้านเศรษฐกิจ ได้รับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงจากการนำเสนอตัวแบบที่ป่วยเป็นโรค จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้สร้างความสามารถของตนเองด้วยวิธีการที่ถูกต้องในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทางเลือกในการลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช วิธีการทำน้ำหมักสมุนไพรเพื่อลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จากการนำเสนอตัวแบบ ที่เคยป่วยเป็นโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และได้เห็นผลดีที่ตอบสนองต่อตนเองโดยการนำเสนอประโยชน์ ที่เกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตัวอย่างถูกวิธี และใช้ทางเลือกอื่น ๆ ทดแทนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ด้วยสื่อภาพ และวีดีโอ ทำให้พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทวีศักดิ์ สมบูรณ์ (2557, น. 69-70) ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเชื่อมั่นในผู้นำหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควร ให้นำหมู่บ้านคอยกระตุ้นเกษตรกรให้มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง
2. การวิจัยครั้งนี้ พบว่าโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สามารถสร้างความรู้ การรับรู้ความรุนแรงและการรับรู้โอกาสเสี่ยง ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความความหวัง ในประสิทธิผลของการตอบสนองและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกรได้ ดังนั้นจึงควรให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรประยุกต์ใช้โปรแกรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความรู้ และมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำโปรแกรมสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในครั้งต่อไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่อื่น ๆ
2. ในกรณีที่สามารถคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีโรคประจำตัวได้ ควรมีการตรวจหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของเกษตรกรด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2552). *คู่มือการสื่อสารในภาวะเสี่ยง อุทกภัย และวิกฤติทางสาธารณสุข*. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญธิดา ทองภูบาล และคณะ. (2555). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรปลูกสวนยางพารา ตำบลสวาท อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 9(2), 1-8
- ทวีศักดิ์ สมบูรณ์. (2557). ผลของโปรแกรมเครือข่ายป้องกันตนเองของเกษตรกรในการลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกลุ่มชาไปนินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เนตรชนก เจริญสุข. (2559). ประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกอบรมความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนาในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี. *Naresuan University Journal: Science and Technology*, 24, 91-101.
- วิระศักดิ์ ศรีเหล่า และคณะ. (2557). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรทำสวนยางพารา ตำบลหนองเล็ง อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 9(29), 112-122
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์. (2559). รายงานข้อมูลพื้นที่การเกษตร. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.moac-info.net/modules/reports/l102.php>
- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์. (2559). รายงานข้อมูลพื้นฐานการเกษตรระดับอำเภอ. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559, จาก <http://nonghong.buriram.doae.go.th/pic/data%20basic.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). ปริมาณการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืช. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559, จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เว็บไซต์: http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=146
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์. (2559). รายงานการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานอาชีวอนามัย (คลินิกสุขภาพเกษตร).
บุรีรัมย์ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหงส์. (2559). *สรุปการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกร ปีงบประมาณ 2559*.
บุรีรัมย์ : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหงส์.
- สำนักระบาดวิทยา. (2556). รายงานสถานการณ์และผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559, จาก http://epid.moph.go.th/wesr/file/y56/F56441_1384.pdf
- อานัฐ ตันโช. (2551). *เกษตรธรรมชาติประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. Eaglewood Cliff : Prentice Hall.

- Bloom, S. B. (1975). *Taxonomy of education objective handbook I cognitive domain*. New York : David Mckay.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151–160.
- Polit, D. F., & Beck, T. B. (2004). *Nursing research. Principles and methods*. Philadelphia : Lippincott Williams and Wilkins.
- Rogers, R. W. (1983). *Cognitive and Physiology processes in attitude change. A revised theory of protection motivation*. In J.T. Cacioppo. *Social Psychophysiology: A sourcebook*. New York : Guilford Press.

ผู้เขียนบทความ

นายณัฐวุฒิ กกกระโทก

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000

E-mail: Dekkoracha_chok@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.พุดพิงค์ สัตยวงศ์ทิพย์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา